

Demos: 40 jaar berichten en analyses over bevolking

Demos verscheen voor het eerst in 1985 en probeert al 40 jaar de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken te bevorderen. Zo'n lange levensduur is uitzonderlijk voor een (populair) wetenschappelijk periodiek. Tijd om hier kort bij stil te staan.

Welke demografische trends waren er tussen de eerste en huidige editie van Demos zoal zichtbaar? De Nederlandse bevolking groeide van 14,5 tot 18 miljoen inwoners. Door de gestegen levensverwachting nam het aandeel 65-plussers toe van 12 naar 21 procent. De vruchtbaarheid bleef met tussen gemiddeld 1,4 en 1,8 kind per vrouw relatief laag en, mede door de sterke toename van het aandeel alleenstaanden van 28 naar 40 procent, nam de gemiddelde huishoudensgrootte geleidelijk af. Het huwelijk werd minder populair en het aandeel eenoudergezinnen groeide. Door de toegenomen buitenlandse migratie groeide het aandeel mensen met een niet-Nederlandse nationaliteit van 3,9 tot 8,6 procent en nam de diversiteit toe. Wereldwijd nam de bevolking in 40 jaar nog sterker toe: van 4,8 tot 8,2 miljard mensen. De mondiale vruchtbaarheid daarentegen daalde sterk, net als de kindersterfte.

Wat als een belangrijk bevolkingsvraagstuk wordt gezien is door de verschillende demografische trends in de loop der tijd veranderd. Van zorgen over de aanhoudend lage vruchtbaarheid en veranderingen in de primaire leefstijl (zoals echtscheiding en eenoudergezinnen) en sociale netwerken, verschoof dit perspectief in de jaren negentig geleidelijk naar de opkomende vergrijzing van de bevolking en verschillen in gezondheid en levensverwachting. De 21ste eeuw bracht het einde van de natuurlijke bevolkingsgroei in zicht met doorzettende ver-

grijzing en aanhoudende zorgen over lage geboorteaantallen. Naarmate migratie in het begin van deze eeuw een steeds grotere rol speelde in de groei van de bevolking, gaf dit een nieuw accent aan het bevolkingsvraagstuk. Al deze demografische ontwikkelingen vormen een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke ontwikkelingen met ingrijpende effecten op onder meer wonen, werken, welzijn en zorg.

Hoe hebben de verschillende Demos-redacties zich de afgelopen decennia gekweten van hun taak om de kennis en meningsvorming over deze bevolkingsvraagstukken te bevorderen? Waarover werd zoal geschreven? De geschetste demografische ontwikkelingen worden weerspiegeld in Demos. Als we kijken naar het blad de afgelopen 40 jaar in ruim 400 edities met meer dan 1.200 artikelen over heeft bericht (zie de figuur), zien we dat het thema bevolkingstrends gedurende het eerste decennium van Demos het belangrijkste thema was, maar in de loop van de tijd aan belang heeft ingeboet. Het brede thema van familie en gezin heeft zich in min of meer gelijkblijvende aandacht mogen verheugen. Hetzelfde geldt, zij het in iets mindere mate, voor het thema gezondheid. Het thema ouderen is vanaf de jaren negentig duidelijker op de agenda gekomen. Het thema migratie heeft het afgelopen decennium steeds meer aandacht gekregen en was de afgelopen vijf jaar het belangrijkste thema. Al met al lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat Demos de afgelopen

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Een abonnement op DEMOS is gratis. U kunt uw aanvraag indienen via: demos@nidi.nl of via onze site: nidi.nl/nl/demos/

Bij gehele of gedeeltelijke overname van artikelen dient men een volledige bronvermelding te gebruiken. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry van Dalen, hoofdredacteur Peter Ekamper, (web)redacteur Nico van Nimwegen, redacteur Lin Rouvroye, redacteur Juil Spaan, redacteur Maaike van der Vleuten, redacteur Jasper Bosma, redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage (070) 356 52 00
Telefoon	demos@nidi.nl
E-mail	https://nidi.nl/demos
Internet	gratis
Abonnementen	Koninklijke Van der Most Opmaak www.up-score.nl

veertig jaar evenwichtig heeft geschreven over de wisselende aspecten van de demografische ontwikkeling. In de artikelen zijn vooral de maatschappelijke achtergronden en gevolgen van demografische trends ruim aan de orde komen.

De respectabele levensduur van Demos was zeker niet mogelijk geweest zonder de organisatorische stabiliteit en betrokkenheid van het NIDI bij het blad en uiteraard ook een trouw lezerspubliek, evenals de inzet en flexibiliteit van de opeenvolgende redacties en de ruim 600 auteurs van binnen en buiten het NIDI. Hopelijk zijn dit ook succesfactoren voor de volgende 40 jaar.

Nico van Nimwegen, NIDI-KNAW/

Rijksuniversiteit Groningen,

e-mail: nimwegen@nidi.nl

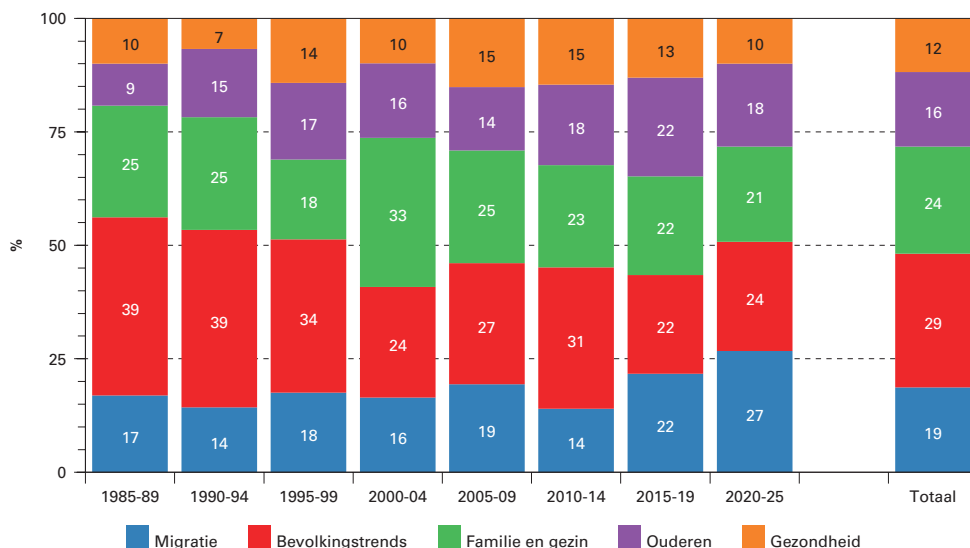
Peter Ekamper, NIDI-KNAW/Rijksuniversiteit

Groningen, e-mail: ekamper@nidi.nl

LITERATUUR:

- CBS (2025), *Thema Bevolking* [StatLine].
- Verenigde Naties (2024), *World Population Prospects 2024* [Online Edition].

Demos-artikelen naar thema over de jaren 1985-2025

Noot: Artikelen zijn toegedeeld aan het belangrijkste thema. De thema's omvatten (1) migratie: binnenlandse en buitenlandse migratie, migranten, urbanisatie; (2) bevolkingstrends: bevolkingsgroei, -krimp, -prognoses; (3) familie en gezin: geboorte, gezin, anticonceptie, netwerken, levensloop; (4) ouderen: vergrijzing, pensionering, langer doorwerken, arbeidsmarkt; (5) gezondheid: ziekte, sterfte, levensduur, levensverwachting. Met medewerking van Ilaria Lunardelli.
Bron: Demos-archief.